

Utan tillfälle – inget brott

Hur du på ett effektivt och framgångsrikt sätt förebygger inbrott och ökar tryggheten i ditt hem

Polisen

Utgivare

Polismyndigheten

Produktion

Polismyndigheten i Stockholms län, 2012

I framtagandet av detta dokument har följande

personer medverkat

Jan Peter Alm – Svenska Stölskyddsföreningen

Bo Hedberg – Brandskyddsföreningen

Anders Rydberg – Polisen

Lars-Göran Strid – Polisen

Ulf Oscarsson – Polisen

Claes Stjärnström – Polisen

Linda Wikman – Tyresö kommun

Grafisk form: Björn Persson –
kommunikationssektionen

**Dokumentet uppdaterades grafiskt under
hösten 2014.**

Innehåll

Håll tjuven borta!	4
Yttre miljö	5
Mekaniska skyddsåtgärder	6
Hur kan du minska risken för brand i din bostad	12
Tips och råd för den som är äldre eller funktionshindrad	13
Begrepps- och ordförklaringar	14
Var ska man köpa säkerhetsprodukter?	17
Mer information om bra hemsidor	18

Rutinaktivitetsteorin
 För att ett brott ska begås krävs att det finns en motiverad gärningsman, ett tillfälle och ett objekt/offer.

Alla kan minska risken för att bli ett brottsoffer genom att ta bort tillfällena för tjuven. Det är ofta små saker som gör stor skillnad och i den här skriften får du många tips och råd.

Håll tjuven borta!

ATT FÖRHINDRA BROTT och öka tryggheten på ett effektivt och framgångsrikt sätt kräver ett helhetstänkande med många dimensioner. Att montera nya dörrar och lås eller att anskaffa larm är inte tillräckligt. Detta kan till och med vid ogynnsamma förhållanden förstärka otryggheten. Ett helhetstänkande innebär att man även hanterar de ”mjuka” frågorna. Ja, man kanske till och med ska börja med dem. Är området rent och fräscht? Är belysningen bra och är sikten god på vägen framför mig. Motsatsen skapar otrygghet och genererar kriminalitet. Dessutom, finns det Grannsamverkan i området? Deltar de boende i ”nattvandringar”? Båda dessa metoder verkar brottsförebyggande och ökar tryggheten samt ger som bieffekt ett socialt nätverk.

Ibland är det en ren tillfällighet vilket objekt tjuvarna väljer, men vi vet även att många inbrott är noga förberedda och välplanerade. Oavsett vilket, väljer tjuvarna hellre objekt där de kan jobba insynsskyddat och ostört eller andra omständigheter som underlättar brottets genomförande. Ibland känner tjuvarna t.o.m. till att det finns svagheter i skyddet. De har kanske varit där tidigare eller så har någon annan rekognoserat åt dem.

Med den här broschyren vänder vi oss till dig som vill vidta förebyggande åtgärder för att minska risken att drab-

bas av inbrott. Tonvikten ligger på hur du ska skydda dig med olika typer av inbrottskydd. Polisen prioriterar arbetet med bostadsinbrotten för att de drabbar väldigt många, både ekonomiskt och känslomässigt. I broschyren får du på ett enkelt och smidigt sätt reda på hur du kan minska risken att bli utsatt. Vill du ha fördjupade kunskaper rekommenderar vi att du följer hänvisningarna och besöker webbportalen www.botryggt.se. (ex. på hänvisning (BT05.B4))

Grannsamverkan är ett av de bästa sätten att hålla tjuven borta. Enligt Brottsförebyggande rådets (BRÅ) forskning kan det minska brotten i ett bostadsområde med upp till 26 %. Grannsamverkan påverkar alltså inte bara inbrott utan även andra typer av brott. Kontakta din lokala polis för mer information om hur man startar Grannsamverkan. Polisen har även tillgång till informationsmaterial om Grannsamverkan. Motsvarande information hittar du även på www.samverkanmotbrott.se

På sidan 17 i broschyren finner du begrepps- och ordförklaringar. Ord som är kursiverade återfinns där. Du hittar även några viktiga telefonnummer samt adressen till några bra hemsidor som bilaga till broschyren.

Yttre miljö

ETT INBROTT BÖRJAR inte med att någon börjar bryta på ett fönster eller en dörr. Inbrottet har alltid förgåtts av någon form av val och dessförinnan av mer eller mindre utförlig rekognosering. Den yrkeskriminella ligan kanske gör noggranna rekognoseringar i förväg medan missbrukaren bygger sitt val på betydligt enklare kriterier strax innan inbrottet. Du ska alltså fråga dig; varför valde tjuven eller varför skulle tjuven välja min bostad? Vad i den yttre miljön gör min bostad attraktivare än grannens?

- Finns det växtlighet eller föremål som möjliggör att tjuven kan jobba osedd och ostört eller som han/hon kan gömma sig bakom?
- Finns det partier som är dåligt belysta?
- Finns det andra faktorer som underlättar inbrottet? Baksida mot skogen, lösa verktyg, en tillgänglig stege och ett öppet fönster o.s.v.?

Försök sätta dig in i hur en tjuv tänker när du planerar dina förebyggande åtgärder och turordningen på dem. Var finns svagheten i ditt skydd? Ibland kan ganska enkla och billiga yttre åtgärder tillsammans med bra **grannsamverkan** räcka för att avstyra ett brott. Börja med dem.

(BT05 B2.5)

Mekaniska skyddsåtgärder

ATT BYGGA UPP ett bra mekaniskt skydd kan bli relativt dyrt. Har du inte ekonomisk möjlighet att göra allt på en gång kan du göra det en bit i taget. Inbrottsskyddet bör förbättras enligt nedanstående förslag som bygger på de erfarenheter som finns om vilka inbrottsvägar tjuvarna väljer. Försök även här tänka som en tjuv. Var finns svagheten i ditt skydd? Var och varför skulle inbrottet ske just där. Planera dina förebyggande åtgärder och turordningen på dem efter den kunskapen.

Bor du i flerfamiljshus, börja med att tala med fastighetsägaren alternativt styrelsen i föreningen angående deras eventuella åsikter och/eller regler. De kan eventuellt även ge råd och rekommendationer samt bidra med samordning och gemensam upphandling. Detta kan innebära stora ekonomiska fördelar.

Många väljer att montera inbrottsskyddet själv. Broschyren innehåller även en kort kommentar om detta. Behöver du goda råd och hjälp, välj rådgivare och hantverkare som har kunskap och renommé om sig att kunna genomföra en bra säkerhetsanalys med en helhetslösning och som inte bara är ute efter att sälja sin produkt. Fråga efter referenser. Vid större upphandlingar, kräv en provmontering innan beslut fattas.

Fönster i bottenvåningen där tjuven kan arbeta ostört.

Insynsskyddade och öppningsbara fönster är den klart vanligaste ingångsvägen för tjuven. Detta beror på att de ofta är mycket lättillgängliga och kan brytas upp utan svårighet. Vanligtvis brukar tjuven undvika att krossa fönster. Dels hörs det och dels finns det en risk att de skär sig och lämnar spår. Fönstren bör därför ha ett kompletterande skydd i form av fönsterlås eller fönsterspärrear som illustrationerna nedan visar. Vissa fönster kan också skruvas igen. Det förekommer att 2- och 3-glasfönster (kassetter) kan lyftas ur karmen på grund av att det går att skruva bort listen som håller rutan på plats. Dessa rutor bör förseglas/ limmas fast med silikon. Dessutom bör man skruva listen med *envägsskruvar* som skydd mot att den skruvas loss.

Montera själv?

De flesta skydd för fönster som brytskydd (se bild), mekaniska fönsterspärrear och fönsterlås, är lätta att montera själv med hjälp av enkla verktyg. Galler kan också monteras av den händige men kräver lite mer arbete. På marknaden finns även monteringsfärdiga galler.

(BT05 B4.4.6 +4.5.2)

Exempel på fysiska spärrear för ut- och inåtgående fönster. Dessa typer av spärrear är inte intygade/certifierade som fönsterlås, men är ofta mer fysiskt motståndskraftiga.

Källarfönster

Källarfönster kan vara lätta att bryta upp då de ligger i markplanet och ofta har dålig låsning. Fönstervred eller exenterhakar (se bild) som är den vanligaste stängningsanordning på fönstren i hus av lite äldre modell, är inget bra skydd utan ger lätt vika när tjuven bryter. Ett alternativ att förbättra inbrottskyddet är att montera galler eller platt-/ rundjärn för fönstren.

(BT05 B4.5.2)

Exenterhake

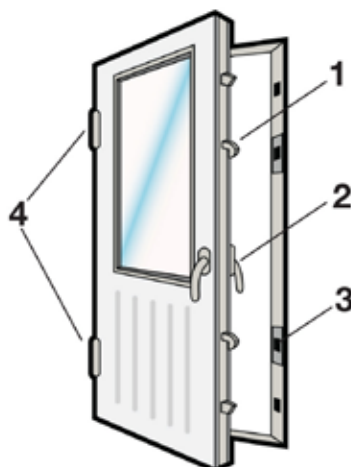
Fönstervred

Altan- och balkongdörrar (fönsterdörr) som man kan nå utifrån

Den effektivaste låsningen på en fönsterdörr är *säkerhetsspanjolett*, *bakkantsbeslag* samt låsbart handtag. Det finns handtag med elektronisk låsning, man slår en kod för att låsa resp. låsa upp. Dessa lås är ännu inte godkända vilket du bör beakta om du har villkor i försäkringsavtal. Låset bör helst låsas endast från insidan. Andra bra lösningar är eftermonterade brytskydd, typ Secustrip eller C-profilen (se bild nedan), längs hela dörrbladet. Ytterligare ett alternativt är att montera en *låsbar skjutregel* eller ett *hakregellås* på dörrrens insida. Gäller skyddet pardörrar behöver den passiva dörrhalvan förses med en *säkerhetskanregel* i under- och överkant eller *spanjolett*.

En svaghet i dörrren kan dörrspegeln under fönsterrutan utgöra. Den består ofta av två plywoodskivor eller liknande och som är lätta att sparka in/slå sönder. Dörrspegeln bör i förekommande fall förstärkas mot insparkning med t.ex. en 1 mm galvad plåt eller liknade som monteras mellan dörrhalvorna vid delbar dörr. Är det en *isolerglasdörr* monteras förstärk-

1. Säkerhetsspanjolett med hakkolvar av härdat stål
2. Låsbart handtag med nyckel
3. Försäkringsbeslag och säkerhetslutbleck
4. Gångjärnen bakkantsbeslag som gör det svårare att lyfta bort dörrren om gångjärnssprintarna slås ut

ningen på dörrrens in- eller utsida. Kontrollera eventuella garantivillkor på nya dörrar och vad tillverkaren rekommenderar innan du monterar

(Tips: Passa samtidigt på att tilläggsisolera dörrspegeln.).

Montera själv?

Ett brytskydd, C-profilen/Secustrip klarar den händige själv att montera. Missa dock inte att använda envägsskruv när du monterar dessa brytskydd. En säkerhetsspanjolett är betydligt svårare att montera. Monteringens måste bli rätt utförd för att inte medföra en försvagning. I äldre dörrar är detta troligen inte möjligt. Överväg i så fall ett byte av hela dörrren och beställ den då med en säkerhetsspanjolett men du kan även montera en låsbar skjutregel.

Ett låsbart handtag monterar du däremot enkelt själv. Vill du slippa lås med nyckel finns det handtag med kodlås att köpa till en något högre kostnad

(BT05 B4.4.5)

Fönster som kan nås från marknivå, via loftgång, tak, steg eller på annat sätt är särskilt utsatta

En stor del av inbrotten sker genom fönster i marknivå eller näbara via t.ex. loftgång. Många fönster har bara en traditionell *spanjolett* med kolvar i pressad plåt som fattar in i mycket enkla slutbleck i karmen. Dessa fönster är mycket lätta att bryta upp. Fönster i äldre hus har olika typer av fönsterbeslag, så kallade kulturbeslag. Det kan vara *vred* eller *exenterhakar*. Dessa är ofta lätta för tjuven att forcera.

Förbättra inbrottskyddet genom att byta *standardspanjoletten* till en *säkerhetsspanjolett* som kopplar ihop fönster och karm. Fönster som sällan öppnas kan förstärkas med fönster-spärrar. Fönster som man vill kunna öppna enkelt bör i stället ha fönsterlås med nyckel. Fönster som mycket sällan behöver öppnas kan med fördel förseglas med skruv.

Ett sidofönster intill entrédörren är oftast inte öppningsbart, men utgör ändå en inbrottsrisk. Genom att krossa glaset kan tjuven sticka in handen och nå dörrrens låsvred. Ett förbättrat inbrottskydd får man genom att byta befintligt glas till ett laminerat glas eller ett av polykarbonat, en slagttålig plastprodukt.

Vädning

Många ”inbrott” sker genom uppställda fönster. Att ställa upp fönster för att vädra innebär en risk för att någon utnyttjar tillfället och tar sig in i bostaden den vägen. Detta kan även gälla på övervåningen via en stege eller tillfällig byggnadsställning. Denna typ av inbrott sker även nattetid när husets invånare ligger och sover. I det senare fallet, när man är hemma, kan man skydda sig med hjälp av vädringsbeslag som är svåra att öppna utifrån. De är tillverkade i metall och finns med både lås- och med larmfunktion. Finns att köpa i fackhandeln. OBS! Det finns inga vädringsbeslag som är godkända som låsning ur försäkringssynpunkt när ingen är hemma! Har tjuven gått in genom ett uppställt fönster kan försäkringsbolaget sänka eller till och med neka ersättning.

(BT05 B 4.5.2-3)

Barnsäkerhet på fönster och dörrar

Barnsäkerhetskrav på fönster och dörrar har aktualiserats mer under de senaste åren. Detta som ett resultat av flera olyckor där barn ramlat ut genom fönster eller från balkonger. Flera olyckor har slutat med dödlig utgång. Sedan 1973 gäller krav på barnskyddade beslag på fönster och dörrar vid nyproduktion. Notera att dessa anordningar inte är godkända som inbrottskydd vid vädning

Entrédörrar och övriga ytterdörrar

Dörren: Ska vara bra och stabil, d.v.s. inte ge efter av tryck med händer eller gå att sparka sönder. Lägenhets- och villadörrar av äldre modell är ofta dåliga ur inbrottsynpunkt och bör bytas mot en *säkerhetsdörr*. Tänk på att en dålig dörr fortfarande är en dålig dörr fast du satt in ett bra lås. Måste du göra hålet större för det nya låset kan dörren dessutom försvagas. När dörren inte kan bytas, till exempel för att huset är K-märkt, kan en gallergrind med godkänd låsning innanför vara ett bra alternativ.

Låsenheten: Alla försäkringsbolag har någon form av låskrav för bostaden. Beroende på försäkringsvärde och eventuell yrkesverksamhet i bostaden kan kraven variera. Hör med ditt försäkringsbolag vilka krav som gäller i ditt fall. **Godkänd låsenhet** består av låshus i form av tillhållarlås eller cylinderlås, säkerhetslutbleck och förstärkningsbehör. (Se förklarande bild nedan). En godkänd låsenhet får inte ha vred på insidan om vredet inte kan spärras eller frikopplas. Kontrollera gärna med en auktoriserad låssmed vilka låstyper som kan vara lämpliga för ditt boende. Utåtgående dörrar bör ha bakkantsbeslag om sådana inte redan finns integrerade i dörren. Komplettera med *tittöga* och *dörrspärr* om du vill kunna öppna dörren lite på glänt för en okänd besökare. OBS! sådan komplettering får inte göras i efterhand på en säkerhetsdörr som då förlorar sitt godkännande. Detsamma gäller eftermontering av *nyckelutub*.

Glöm inte bort garaget och eventuell dörr in till huset från garaget som ska låsas på samma sätt som entrédörren

Montera själv?

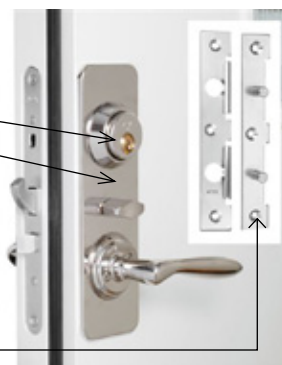
Att byta ut det ordinarie låset mot ett tvåfunktionslås kan den händige klara på egen hand. Låset bör även förses med *borrhskydd* vilket innebär att utrymmet för låshuset måste anpassas. Byt även till ett *säkerhetslutbleck* om det inte redan är ett sådant monterat. Kontrollera även att det finns *bakkantsbeslag*. Montering av dörr bör utföras av certifierad fackman för att eventuella garantier ska gälla. Kontrollera med leverantören.

Godkänd låsenhet

1. Säkerhetslutbleck
2. Låscylinder
3. Dörrförstärkningsbehör
4. Låshus

Bakkantsbeslag – ingår inte i godkänd låsenhet med är ofta krav

(BT05 B4.4.4 + B4.5.4)

Kopieringsskyddade nycklar

(patent och juridiskt skyddade nyckelsystem)

För att uppnå ett gott mekanisk inbrottskydd rekommenderas kopieringsskyddade nycklar. Vid byte av nyckelsystem bör man särskilt betänka detta. Kopieringsskyddade nycklar i kombination med elektromekaniska lösningar/passersystem är ofta den bästa och mest flexibla lösningen beträffande flerfamiljshus.

(BT05 B4.4.3) (Se även bilagor BT05.D.4.)

Larm som komplement

Ett larm gör det inte svårare att bryta sig in utan larmet har i första hand ett avskräckande syfte samt för att påkalla grannarnas uppmärksamhet. Det ska alltid föregås av ett bra mekaniskt inbrottskydd. Ett larm indikerar att ett inbrottsförsök pågår och att tjuven bedömt det vara värt att ta risken. Läs mer om larm på sidan 11

Förråd och garage

Ansvaret för säkerheten i förråd, garage och nycklar ligger i regel på fastighetsägaren men som boende kan det vara bra att ha viss kunskap. Nedan kan du läsa något om detta.

Förråd och garage till flerbostadshus bör utformas så att så få personer som möjligt har tillträde till respektive utrymme. Detta kan uppnås genom strategisk sektionering i form av gallergrindar, inbrottsförstärkta branddörrar (se begreppsförklaringar) eller nya brandklassade väggar. Sektioneringen kan i gynnsamma fall även bidra till ökad brandsäkerhet. Flerbilsgarage och förråd kan med fördel utrustas med god-

kända nätburar som låses med ett godkänt lås för garagebur, lägst klass 3 alternativt elektronisk låsning.

(BT05 B4.4.2)

Dörrar till allmänna utrymmen

Bör vara brytskyddsförstärkta längs hela dörrbladet om de är utåtgående, samt placerade eller konstruerade så att *negativ brytvinkel* uppstår. Utåtgående dörrblad bör även vara försett med dubbar på låssidan som hakar i dörrkarmen. Dörren blir då mycket svår att bryta i sidled. (Se bild på sidan 10 och 20) De bör ha dörrstängare och självlåsande lås till exempel *dubbelfallås*. Det är viktigt att låset inte ska gå att peta upp. Kolven ska inte vara uppställbar.

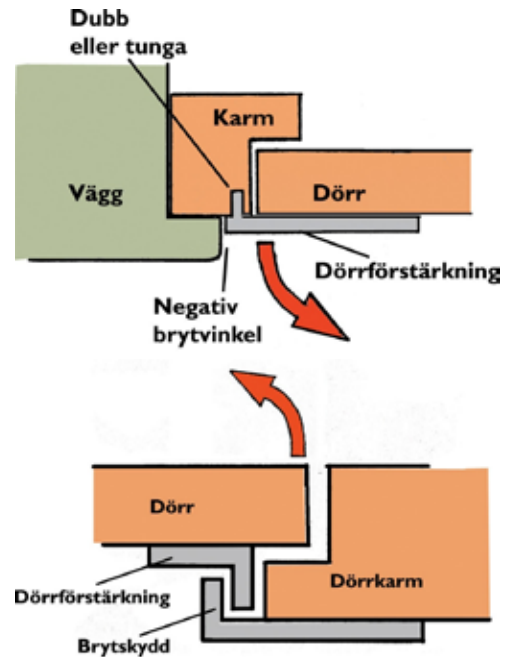
Lås, nyckelsystem, portkoder.

För att uppnå ett fungerande mekaniskt inbrottskydd krävs att nycklarna endast kan kopieras av behörig. Nyckelsystemet i kombination med elektromekaniska lösningar/passersystem är oftast den bästa och mest flexibla lösningen. Det elektroniska låssystemet är installationsmässigt dyrare men medger stora möjligheter att styra behörighet (tillträde) och kontroll.

Till lägenheterna föreslås separata nycklar. För att fastighetsskötare eller hantverkare, m.fl. ska kunna få tillgång till lägenheten på tid då lägenhetsinnehavaren inte är hemma rekommenderas *nyckeltub* i lägenhetsdörren eller motsvarande. (BT05 B4.4.3)

Elektromekanisk låsning

Ett bättre system än mekanisk låsning i flerbilshus är beröringsfria låssystem med så kallade *elektroniska nycklar*, som låser upp dörren. Systemet har relativt höga investeringskostnader men lönar sig i längden. Det är lätt och billigt att göra nya ”nycklar” och nycklar som kommit bort eller som missbrukas kan lätt göras obrukbara. Systemet är mycket flexibelt, bland annat kan man programmera en nyckel för att styra tillträdet till vissa utrymmen, tider eller dagar samt bokning av lokaler. Kombinerat med passagekontroll kan man även i efterhand se vem som öppnat dörren och när detta skedde. Detta får dock endast ske när misstanke om brott föreligger.

Brytskydd

Förutom bra lås är det viktigt att dörrarna också har ordentliga och väl fungerande brytskydd. Detta gäller samtliga dörrar men framför allt dörrarna som leder in till förrådsutrymmen. Det finns väl beprövade och effektiva mekaniska lösningar (se bilderna till höger). Oskyddade förrådsutrymmen blir ibland tillhåll för missbrukare och kan vara olämpliga miljöer för barn och ungdomar. Det blir otryggt för de boende och kostsamt för fastighetsägaren.

(BT05.B4)

Hur är inbrottskyddet i din fastighet?

Tycker du att inbrottskyddet verkar dåligt där du bor? Påtala detta för fastighetsägaren/föreningen. Kunskaper och rekommendationer för fastighetsägaren finns på www.botryggt.se

Garageportar och lås

Garage för endast en eller flera bilar finns i både radhusområden och vid flerbilshus. De har vanligtvis en vippport för bilen samt i vissa fall en separat gångdörr. Vippportar är många gånger lätta att forcera för tjuven. Tjuvarna är mycket medvetna om vad vi förvarar i garagen och därför är den typen av inbrott vanliga. Många gånger är dessutom garagen olåsta.

Finns det en separat gångdörr är det ganska lätt att förstärka portens låsning med hjälp av kraftiga låsbyglar och ett godkänt hänglås. Även gångdörren ska ha en bra säkerhetsstandard (se punkt 5 ovan). Finns ingen gångdörr måste förstärkningen ske på garageportens utsida. Här finns bland annat ett speciellt garagelåsskydd att köpa hos låsmedlerna som monteras över handtaget. Det går i vissa fall även att använda sig av hakregellås eller godkända hänglås med

låsöglor på utsidan. Vissa portar kräver en individuell lösning. Kontrollera även med dörr- eller porttillverkaren om det finns bättre lås som extra tillbehör.

I många garage når man fler fordon via samma dörr/port. Alla måste hjälpas åt annars kan någons slarv bli till stort problem. Att sektionera, bygga innerväggar, eliminerar möjligheten att gå mellan bilarna och höjer därmed den inre säkerheten i garaget.

(BT05.B4)

Förvara inte dyrbar utrustning i förråd och garage

Man bör aldrig förvara stöldbegärliga saker såsom datorer, dyra verktyg eller antikviteter i källar- och vindsförråd eller i garage. Hör med ditt försäkringsbolag vad de anser att du kan förvara i dessa utrymmen med bibehållet försäkringskydd. Märk, fotografera och/eller förteckna det du förvarar i de olika förråden. Prata även med din fastighetsägare/föreningen om det yttre inbrottskyddet (skalskydd) till förrådsutrymmet inte är tillfredsställande. Bra tips finns att hämta på www.botryggt.se.

Värdeförvaring

Det är alltid viktigt att förvara sina värdeföremål och kontanter på ett betryggande sätt och ibland kan det dessutom vara ett krav av ditt försäkringsbolag. Genom en säker förvaring minskar du tjuvens chanser till en lyckad kupp högst väsentligt.

Vad är då säker förvaring?

Har du höga försäkringsvärden rådgör då med ditt försäkringsbolag. Värdehandlingar och andra föremål som du inte behöver ofta förvaras säkrast i ett bankfack. Förvaring i hemmet sker säkrast i ett säkerhetsskåp. Dessa finns i många olika prisklasser och kvaliteter. Vissa skåp skyddar även mot brand. Ett brandklassat skåp är enda sättet att skydda digital information, t.ex. dina bilder, vid en eventuell brand men är inte alltid inbrottsäkert. Tänk på att alltid skruva fast skåpet i golvet eller väggen så hårt att det inte går att bryta loss. Detta gäller även tunga skåp på flera hundra kg. Ett brandklassat skåp kräver dock en mer noggrann montering för att brand- och vattenskyddet ska bibehållas.

Försök inte gömma dina värdeföremål i frysen, mjölpåsen, tvättkorgen, mellan vinterhjulen och liknande ställen. Tjuvarna känner till dessa.

Definition: Säkerhetsskåp är ett skåp som uppfyller kraven i den svenska standarden SS 3492. Standarden ställer krav på både konstruktion och låsanordningar. SS 3492 ger möjlighet att försäkra vissa värden och är också minimikrav för viss förvaring, t.ex. av vapen.

Att tänka på vid köp av bostadslarm

En del av innehållet om larm är hämtat från Svenska stöldskyddsforeningens (SSF) hemsida. Där kan du hitta mer information

Bostadslarm är ett komplement. Kompletterar du inbrottskyddet med ett larm så höjer du säkerheten och ökar därmed tryggheten.

Bostadslarmet verkar i allmänhet avskräckande på den som tänkt bryta sig in och det påkallar uppmärksamhet. Däremot försvårar inte ett larm själva inbrottet, vilket betyder att du inte kan förbise ett fungerande mekaniskt inbrottskydd (lås mm).

Det finns idag både trådlösa och trådbundna bostadslarm. Larmen kan vara centralanslutna till en larmcentral eller lokala som då ringer upp ett förutbestämt antal abonnenter. Centralan-slutna larm kan numera också förses med kamerateövervakning.

Normalt har bostadslarm uppringare kopplad till fast telefon eller *GSM-sändare*. Båda dessa alternativ är idag möjliga att "störa ut" så att inget larm skickas vidare. För att säkerställa att ett larm alltid skickas vidare måste larmet ha ständig övervakning, alltså även teleledningen, vilket företrädesvis används för företagslarm. Det blir allt vanligare att våra bostäder har IP-telefoni. Att skicka larm med IP-telefoni anses inte tillräckligt säkert. Samtliga stora larmleverantörer jobbar utifrån denna princip. Rekommendationen är att larmet kompletteras med GSM-uppringning.

Står du i begrepp att komplettera ditt inbrottskydd med larm? Börja då med att kontrollera med ditt försäkringsbolag vad som gäller för just det bolaget. Larm går att få med brandvarning, kamera m.m.

Väljer du ett centralanslutet larm kan du välja till "utryckning" av ett väktarföretag. Väktarföretaget kallar på polis via telefon (inga larm är kopplade till polisen) vid konstaterat brott och åtgärdar därefter till exempel trasiga fönster. Kostnaden för larmet beror på den servicegrad du beställt. Notera att väktaren inte kör ett "utryckningsfordon" och får alltså inte överskrida hastighetsbestämmelser eller andra trafikregler. Jämför olika bevakningsbolag och vad som ingår i avtalet. Hör med ditt försäkringsbolag om den eventuella kostnaden för till exempel utryckning täcks av din försäkring. *Centralanslutna inbrottslarm* ska endast installeras av företag som är SSF-certifierade.

SSF rekommenderar följande:

- Anlita alltid ett certifierat larmföretag. Då får du alltid professionell hjälp. Kontrollera att företaget är medlem i branschföreningen Swelarm – det borgar för kvalitet, trygghet och kunskap.
- Produkterna ska vara SSF-certifierade eller likvärdig.
- Larmet ska ha anslutning till certifierad larmcentral.

Även om du väljer att köpa ett bostadslarm som inte uppfyller kraven för ”godkänt” larm enl. försäkringsbolagens krav, kan du undvika problem genom att:

- Använda SSF-godkända produkter. Se till att kommunikationen sker på frekvensen 868 MHz. Den frekvensen är betydligt svårare att störa ut än den tidigare som låg på 433
- Var restriktiv med att köpa säkerhetsprodukter ”vid dörren”. Kontrollera alltid en säkerhetssäljares identitet och jämför gärna erbjudandet med minst ytterligare två larmföretag.

Innan du bestämmer dig för ett bostadslarm kontrollera alltid:

- Att centralapparat, larmsändare och strömförsörjning placeras dolt inom larmövervakat område utan fördröjd

inpassering. Avsikten med detta är att försvåra för obehöriga att hitta utrustningen och därmed kunna sabotera larmet så att inget larm skickas vidare.

- Att larmsystemet har en separat manöverpanel. Manövrering kan även ske med fjärrkontroll.
- Att anläggningen har minst två sirener varav en placeras utvändigt. Sirenen ska inte finnas i eller i direkt anslutning till centralenheten. Komplettera sirenen med blyxtljus på taket så upptäcker omgivningen lättare vilket hus som larmar. Detta är en viktig del i Grannsamverkan. Sirener med förstärkt ljudnivå är inte lämpliga om du har husdjur.
- Larmets centralenhet bör ha möjligheter att utökas med flera larmfunktioner, exempelvis för brand, vattenläckage etc.
- Övervakad larmöverföring rekommenderas starkt eftersom larmet annars kan stå utan förbindelse med larmcentralen utan att varken larmcentral eller du som innehavare av inbrottslarm vet om det.

Tänk även på att larma övervakningen. Tjuvarna känner till att övervakningen ofta är olarmade och tar sig in via stege.

Hur kan du minska risken för brand i din bostad

Bostadens (enfamiljs/flerfamiljshus) brandskydd bör bestå av följande:

Din kunskap är bostadens viktigaste brandskydd. Men brandskyddet kan även förstärkas med tekniska hjälpmedel.

Normalt ska det i bostaden finnas brandvarnare, och om bostaden innehåller fler våningsplan så ska det finnas minst en (1) per våningsplan, bäst och effektivast är dock att ha brandvarnare i varje rum. Brandvarnare rekommenderas att vara nätanslutna.

Utöver brandvarnare rekommenderas minst följande för att erhålla en rimlig skyddsnivå.

- En 6 kg pulversläckare med lägsta effektivitetsklass 43A 233BC
- En brandfilt med minsta storlek 120x180 cm
- En automatisk övervakning av köksspisens med en timer eller spivakt

Det är även viktigt att samtliga boende genomgår någon typ av brandskyddsutbildning.

Om olyckan är framme och det börjar brinna

Även om du försöker undvika riskerna och har ett bra brandskydd kan olyckan ändå vara framme och en brand bryta ut. Då är sekunderna dyrbara. Handlar du på rätt sätt kan det vara avgörande för att det stannar vid ett tillbud istället för en ödesdiger totalbrand.

Gör så här om det börjar brinna:

- **Rädda** först dem som är i livsfara
- **Varna** därefter övriga som hotas av branden
- **Larma** räddningstjänsten genom att ringa 112
- **Släck** branden om du bedömer att du klarar det

Om du inte lyckas släcka branden, är det viktigt att du stänger dörren till rummet där det brinner, och utrymmer bostaden.

Brinner det hos någon annan i flerfamiljshuset och trapphuset är rökfyllt, stanna i din lägenhet.

Tänk på att aldrig gå ut i ett rökfyllt trapphus.

Utrymning från enfamiljshus

Den grundläggande förutsättningen för utrymning är att alla kan gå ut genom huvudentrén. Om huset har två eller flera våningar ska utrymningsmöjligheten från dessa säkerställas.

Utrymning från flerfamiljshus

I flerfamiljshus räknar man normalt med att trapphuset är den primära utrymningsvägen. Det är därför viktigt att trapphuset är fritt från föremål som kan hindra utrymning eller antändas och brinna. Den alternativa utrymningsvägen är räddningstjänstens stegutrustning. Använd aldrig hissen för utrymning.

Ytterligare brandförebyggande tips att tänka

Förvara inte brännbart material på balkongen eller altanen. Vid eventuell brand bidrar det till spridning till intilliggande fasader, balkonger och altaner.

Tips och råd för den som är äldre eller funktionshindrad

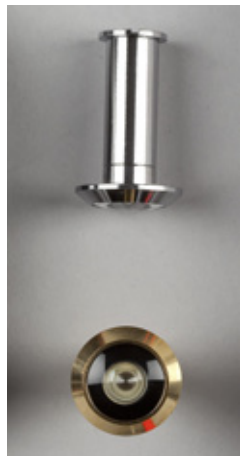
(Alla övriga kan också ha nytta av dessa råd)

EN DEL KRIMINELLA utnyttjar människors eventuella svagheter eller nedsatta motståndskraft. Givetvis drabbas dessa grupper även av inbrott i samma utsträckning som andra, men här handlar det främst om andra typer av stölder och olika former av bedrägerier. Tjuvarna och bedragarna är förslagna och använder sig av många olika trick. Exempelvis vill de låna en telefon, är törstig och behöver vatten, säger att de ska kontrollera brandskyddet, att de håller på med marknadsundersökningar eller att de kommer från bostadsrättsföreningen. Syfte är att lura sig in hos den boende. En del utger sig även för att vara poliser och behöver tillgång till den besöktes bankkort eller vill kontrollera inbrottsskyddet i bostaden.

Ett sätt att lura till sig kontanter är att ringa upp och utge sig vara en anhörig, till exempel ett barnbarn, som behöver låna pengar till en bil. Man skickar sedan en kamrat att hämta pengarna på grund av att man själv inte har möjlighet. Genomgående säger man till den uppringde att inte berätta detta för någon då det ska bli en överraskning. Ett annat sätt att bedra är att erbjuda olika former av hantverkshjälp, ommålning av fasader, omläggning av tak med mera. Man tar betalt i förskott men utför aldrig arbetet eller gör ett mycket bristfälligt arbete.

Att tänka på i ditt hem

- Montera *säkerhetsspärr* (tidigare säkerhetskedja) och *tittöga/dörröga* i ytterdörren. Tänk på att de ska sitta i lämplig höjd.
- Om någon okänd ringer på dörren, öppna inte mer än vad säkerhetsspärren medger. **Be-gär legitimation** och kontrollera ärendet innan du ev. öppnar helt. Släpp inte in den som vill låna telefonen, vill ha ett glas vatten eller som du i övrigt är tveksam om.
- Ha alltid dörren låst, även när du är hemma. Detta gäller även när du är ute i trädgården.
- Lås eventuellt extralås när du

går ut, men inte när du är hemma.

- Förvara inte handväska, plånbok eller nycklar i hallen.
- Skaffa nummerpresentatör till telefonen. På så sätt kan du för det mesta kontrollera vem som ringer
- Fastighetsägaren ska avisera eventuellt besök av hantverkare
- Hemtjänsten och hemsjukvården bör meddela i förväg vilken tid de kommer. Kontrollera telefonnumret.
- Be gärna dina vänner ringa innan de kommer på besök – bestäm tid.
- Låna **aldrig** ut ditt bank- eller kreditkort till någon personal eller granne
- Lämna **aldrig** ut ditt kontonummer eller kod till någon som påstår sig komma från en bank eller polisen. Banker och polisen har inte sådana rutiner
- Behöver du anteckna din kod – förvara den inte på samma plats som bankkortet
- Förvara inte större mängd kontanter hemma. Tänk på att försäkringsbolagen oftast inte ersätter mer än ett mindre belopp. Fråga ditt försäkringsbolag vad som gäller.
- Handla aldrig vid dörren – då visar du att du har kontanter hemma. Skriv inte heller under något avtal eller annan handling om du inte är säker på vad det innebär. Samma sak gäller telefonförsäljare. De spelar oftast in överenskommelsen där det då framgår att du godkännt avtalet. Tänk efter innan du svarar på försäljarens frågor.
- Lämna inga meddelanden på telefonsvararen eller i datorn som talar om att du inte är hemma. Berätta inte på så kallade sociala medier typ Facebook och Twitter om att du ska resa bort, gå på bio eller liknande.

När du ska anlita hantverkare

- Betala aldrig i förskott
- Anlita bara hantverkare med F-skattsedel. Har hantverkaren inte detta är det beställaren (arbetsgivaren) som är skyldig att erlägga skatt. Kontrolleras via skatteverket tfn 0771-567 567. Du behöver då veta organisationsnummer för företaget. För enskilda firmor är det detsamma som personnummer
- Kronofogdemyndigheten kan berätta om aktuella skulder hos företaget telefon 0771-737300
- Begär referenser.
- Begär identitetshandlingar
- Kontrollera bolagsuppgifter via bolagsverket telefon 060-18 40 00. Vissa uppgifter går även att få fram på www.foretagsfakta.se samt www.allabolag.se
- Upprätta juridiskt hållbara kontrakt
- Låt inte arbetet påbörjas utan att ni klarat ut alla detaljer
- Har företagaren de försäkringar som behövs. Hör med ditt försäkringsbolag vad som krävs.
- Köp helst inte tjänster av företag som ”knackar dörr”. Bestäm själv vem du vill anlita.
- Undvik att lämna okända personer ensamma i din bostad

Begrepps- och ordförklaringar

(BT05 D2 innehåller begrepps- och ordförklaringar samt nomenklatur, för den som önskar fördjupade kunskaper).

Bakkantsbeslag

Beslag på dörrens gångjärnssida avsett att i stängt läge spärra dörrens eller fönstrets bakkant i karm.

I nya dörrar är ofta bakkantbeslaget integrerat i dörren redan vid tillverkningen.

Borrskyddsplåt

Plåt av hårmetsall. Förhindrar att man borrar sig in till låsets mekanik.

Brytskydd

Produkter med snarlik funktion och utseende som ofta består av stålprofiler. De monteras på dörr/fönster och karm, så att de täcker hela dörr- /fönsterspringan. Ett brytverktyg kan då

inte sättas emellan och det blir betydligt svårare att bryta sig in. Finns för både in- och utåtgående dörrar/fönster. Profilerna monteras med *envägsskruvar* som inte går att skruva ut.

Dörrspärr

Se bild. Pålagd går dörren endast att öppna ca 10 cm. För att kunna lossas måste dörren först stängas. Är till skillnad från Säkerhetskedjan testad och rekommenderad av SSF, se *Ögonmärkt*

Dörröga

Kallas ibland även Tittöga. Finns numera även som kamera med en mindre monitor innanför dörren vilket gör det lättare att se personen utanför.

Elektroniska nycklar

Elektroniskt programmerade nycklar, plastkort eller ”taggar”. Kombinerar med inpasseringskontroll.

Envägsskruv

Trä-/plåtskruv som endast går att skruva i, inte ur.

Förstärkningsbehör

Dörrar av trä förstärks med plåtar/beslag på båda sidor av dörren vid låset och fästes med genomgående skruvar. Skruvförbanden ska inte kunna lossas från utsidan.

Fönsterlås

Fönsterlås finns både för utanpåliggande och infällt montage (säkerhetsspannjolett), för inåt- och utåtgående fönster. Låsen kan anpassas så att en nyckel passar till alla fönster samt befintliga dörrlås.

Fönsterdörr

Kallas vanligen terrass- eller balkongdörr. Äldre modeller består ofta av två sammanskruvade halvor, ofta med den nedre delen som träspegel. Nyare modeller är homogena och glaset utgörs av en treglaskasett. Dessa dörrar kallas ibland Isolerglasdörr

Fönsterspärr

Se bild sid. 3. Används främst vid fönster som inte öppnas så ofta. Det finns även spärrar med ”kodade” muttrar som kräver specialverktyg. Spärrar finns för både in- och utåtgående fönster. Har du försäkringskrav på godkänd låsning måste du få ett skriftligt godkännande av försäkringsbolagets för denna typ av spärr.

Godkända hänglås

Godkända lås är uppdelade i fem hänglåsklasser, där klass 1 har lägst angreppsmotstånd. Aktuella hänglåsklasser med exempel på användningsområden:

- Hänglåsklass 1. Invändig låsning av fönster, verktygslådor, klädsåp etc.
- Hänglåsklass 2. Låsning av källar- och vindsförråd i flerfamiljshus, invändig låsning av galler i lucka för fönster i skyddsklass 1 och 2, låsning av båtar med vikt under 200 kg, låsning av godkänd kätting för cykel.
- Hänglåsklass 3. Invändig låsning av dörr, port och lucka i skyddsklass 1 - 3, invändig låsning av galler i skyddsklass 3, låsning av motorcyklar och mopeder, båtar med vikt över 200 kg, båtmotorer samt garageburar.
- Hänglåsklass 4. Utvändig låsning av dörr, port, lucka och galler i skyddsklass 1- 3.
- Hänglåsklass 5. Speciellt krävande användningsområden, till exempel militäranläggningar.

Godkänt hänglåsbeslag

Hänglåsbeslag förekommer i fem klasser och utföranden. Kravet är att de ska vara av samma klass som hänglåset och vara godkänt. Beslaget ska vara fastsatt så att det inte kan demonteras från utsidan.

Godkänt lås

Ska endast kunna öppnas och låsas med för låset avsedd nyckel. Får inte ha vred om inte vredet kan spärras eller frikopplas. Ska också vara utfört så att inga delar som påverkar låsets inbrottskydd kan demonteras från dörrens utsida. Sådana delar ska inte heller kunna demonteras från dörrens insida annat än med specialverktyg.

Godkänd låsenhet

Består av ett godkänt lås, säkerhetsslutbleck, samt i förekommande fall dörrförstärkningsbehör. Försäkringsbolag kan även ställa krav på bakkantsbeslag. Se mer på sidan 8

Inbrottsförstärkt branddörr

Dörrbladet är i regel förstärkt med en 3 mm plåt i framkant, på hela dörrens höjd x ca 250 – 300 mm Vidare finns det tungor eller dubbar som även de sitter på dörrbladets låssida och går in i motsvarande hål i karmen när dörren stängs. De bildar i och med det ett förband som gör det näst intill omöjligt att bryta isär.

Isolerglasdörr

Se Fönsterdörr.

Godkända och ögonmärkta produkter

Produkter testade och intygade/certifierade av Svensk Brand- och Säkerhetscertifiering AB, ett certifieringsbolag som ägs gemensamt av Svenska Brandskyddsföreningen Sverige och Svenska Stöldskyddsföreningen, SSF. Även Sveriges Prov- nings- och Forskningsinstitut, SP, provar och intygar produk- ter.

Hakregellås

Tillhållarlås som istället för en rak kolv med rätskuret änd- plan har en hakformad kolv. Den binder vid utfällt läge ihop dörren med karmen och försvårar uppbrytning.

Negativ brytvinkel

Dörrkarm som är pla- cerad, eller påmonterad med brytskydd på kar- mens låssida så att bryt- verktyg inte kan bryta upp dörrbladet utan endast skjuta dörren i sidled.

Polykarbonat/Laminerat glas

Inbrottskydd för fönster. Är utformade för att försvåra in- trång genom fönsterytan. Polykarbonat är en plastprodukt som kan ersätta glas alternativt sättas på utsidan av befintligt glas. Kan deformeras genom att repas med ett vasst föremål eller brännas med t.ex. en tändare. På laminerat glas ligger det en plastfilm mellan två glasskivor. Finns i olika tjockle- kar.

Plattjärn/galler

Inbrottskydd företrädesvis vid källarfönster. Järnprofil, helst galvaniserad, som monteras antingen i fönsterkarmen eller i husfasaden med max 15 cm inbördes avstånd. Vid karmmon- tage genomgående vagnsbult. Efter montage ska muttrar och skruvskallar deformeras så att demontage försvåras.

Skyddskåpa

Dörrar med brevinkast innebär en möjlighet för att tjuven att komma åt låsvredet på dörrens insida med hjälp av olika hjälp- medel. Detta kan förhindras genom lås med spärrfunktion eller med hjälp av skyddskåpa. Tänk på att vredet inte är spärr- rat när man är hemma.

Säkerhetsdörr

Dörrar med krav på inbrottskydd provas enligt två olika nor- mer. Enligt äldre norm är rekommenderad nivå för bostads- dörr lägst klass 2. Enligt nyare europeisk norm delas dörrar in i sex klasser, motståndsklass (MK) 1 – 6. Enligt denna klassning är rekommenderad nivå för bostadsdörr klass 3 utan brevinkast, vilket även medför en förhöjd brandsäkerhet. På grund av nya Europeiska Standardiseringsregler beträffande godkännande av bland annat säkerhetsdörrsr och de krav försäkringsbolagen i Sverige fortfarande ställer, rekommn- deras alltid att rådgöra med ett auktoriserat låsmeds företag, medlem i SLR, innan köp av dörr enligt SS-EN 1627.

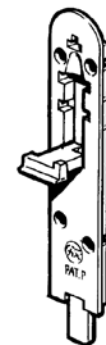
Säkerhetsfilm

Skyddsfilm av plast som limmas på rutans insida. Det skyd- dar mot splitterskador och också mot föremål som kastas på glaset. Säkerhetsfilmen tillsammans med glas blir ett hårt och segt laminat som också försvårar och fördröjer vid inbrotts- försök.

OBS! Det är viktigt att infästningen i bågen av glaset och filmen utförs korrekt. Detta för att undvika att rutan lätt trycks ut ur bågen.

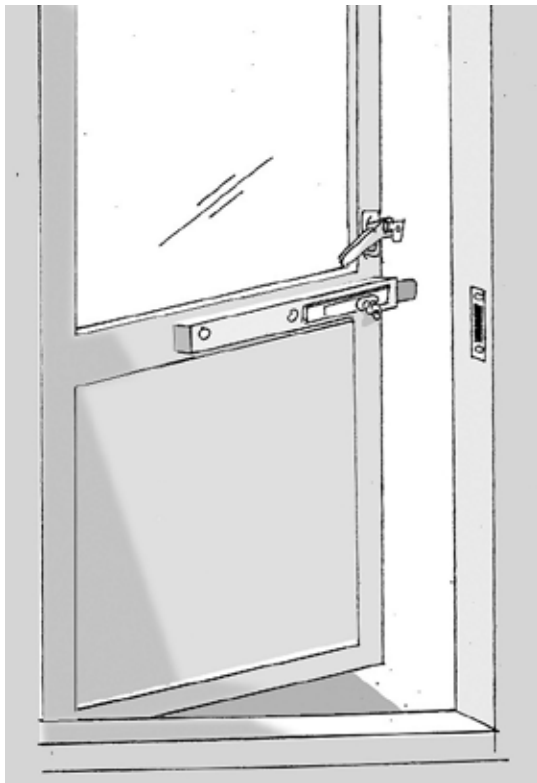
Säkerhetskantregel

Monteras upp- och nedtill på den passiva dörr- halvan i en pardörr. Går endast att öppna när den andra dörren är öppen

Säkerhetsslutbleck

Beslag för montering i karm avsett att förstärka denna vid kolvurtag. Heltäck- ande kåpa som skyddar kolven/ kol- varna i låset. Dessutom försedd med snedställda skruvar som svarar för 75 procent av säkerhetsslut- bleckets brytmotstånd.

Skjutregel

Finns för både enkel- och pardörr

Spanjolett

Finns i två utföranden, traditionell spanjolett med kilkolvar som fäster i dörrkarmen. (Dåligt inbrottskydd) Spanjolett sitter vanligtvis på fönsterdörrar och modernare fönster.

Säkerhetsspanjolett med hakkolvar av härdat stål vilka ger ett mycket bättre inbrottskydd. I karmen monteras också säkerhetsslutbleck. Spanjoletten/dörren ska även försees med låsbart handtag.

Tvåfunktionslås

Dörrlås som kan spärras på två olika sätt. Kan låsas respektive låsas upp med vred från dörrens insida (hemmabekvämt). Vredet kan också spärras vilket innebär att dörren kan öppnas inifrån endast med nyckel (bortasäkert). Förhindrar en tjuv som tagit sig in annan väg att inifrån öppna dörren och den vägen forsla bort tyngre eller skrymmande stöldgods. Se BT05 4.6.3

Var ska man köpa säkerhetsprodukter?

MÅNGA AV DE vanligaste produkterna finns att köpa i bygghandeln och hos låssmeder samt hos försäkringsbolag. Är du det minsta osäker rekommenderar vi låssmeder auktoriserade av Sveriges Låssmedmästares Riksförbund, SLR. De garanterar att du får professionella råd och produkter som är anpassade efter dina behov och de bistår även med ett professionellt montage om så önskas. Som nämnts tidigare, ett bra inbrottskydd kräver en helhetslösning, inte bara ett bra lås. Be någon kunnig göra en säkerhetsanalys på ditt hus.

På marknaden förekommer ett stort antal företag som säljer sina produkter genom dörrknackning. Alla är inte seriösa och många gånger är dessa produkter betydligt dyrare än de du kan köpa i fackhandeln. Produkterna kan dessutom vara rent av undermåliga och du som konsument har svårt att avgöra vilken kvalitet de har. Köp säkerhetsprodukter i fackhandeln och inte av dörrförsäljare! Vänd dig till Stöldskyddsföreningen eller ditt försäkringsbolag som kan ge dig råd och tips om säkerhetsprodukter. Du kan även få rådgivning och rekommendationer från polisen.

OBS! Vem personen vid dörren än säger sig vara, begär alltid att få se en giltig legitimation!

Mer information

Polisen

Nödnummer vid pågående eller nära förestående brott	112
Övriga ärenden	114 14

Hemsidor med bra information

Sveriges Låssmedmästares Riksförbund, SLR

www.slrlassmeder.se

Här finns auktoriserade låssmeder.

BRÅ, brottsförebyggande rådet

www.bra.se

Larmtjänst

www.larmtjanst.se

Svenska Stöldskyddsföreningen, SSF

www.stoldskyddsforeningen.se

Samverkan mot brott

www.samverkanmotbrott.se

Bo tryggt 05

www.botryggt.se

Brandskyddsföreningen Sverige

www.brandskyddsforeningen.se

Brottsofferjour

www.brottsofferjouren.se

Kontakta Polisen

Ring SOS Alarm - 112 - i nödsituation

Ring Polisen - 114 14 - dygnet runt

När du vill göra en brottsanmälan, tipsa eller har frågor

Anmäl via internet - www.polisen.se

Välj "anmälan"